

Regionale werkgelegenheid in Nederland in 2003

Gerda Gringhuis

In 2003 kwam er een einde aan een lange periode van banengroei. Ten opzichte van het voorgaande jaar nam het aantal banen van werknemers af met ruim 76 duizend. Het totaal aantal banen in Nederland kwam eind december 2003 uit onder de 7 miljoen. Gebieden in Nederland laten onderling aanzienlijke verschillen zien met betrekking tot de verdeling van het aantal banen van werknemers naar economische activiteit. Ten opzichte van het landelijk gemiddelde worden in de gemeenten Delfzijl en Velsen relatief veel banen aangetroffen in de industrie. In de gemeenten Haarlemmermeer en Rotterdam wordt een relatief groot aandeel van de werkgelegenheid gevonden in de transport- en communicatiesector. De gemeenten Delft en Groningen vallen op door een groot aandeel banen in het onderwijs. Verschillen in economische activiteiten tussen regio's leiden tot verschillen in banengroei. Van de 25 grootste gemeenten lieten alleen Leiden, Nijmegen, Tilburg en Dordrecht in 2003 een lichte banengroei zien. De gemeente Utrecht bleek de grootste verliezer.

1. Banengroei in Nederland ten einde

In 2003 daalde het totaal aantal banen van werknemers in Nederland met 76 duizend. Daarmee is een einde gekomen aan een lange groeiperiode die begon in 1984 (Bron: Arbeidsrekeningen).

Vanaf 1995 zijn gedetailleerde werkgelegenheidsgegevens naar regio en economische activiteit beschikbaar uit de Enquête Werkgelegenheid en Lonen (EWL). Uit deze cijfers blijkt dat het aantal banen van werknemers in 1999 de grootste toename liet zien met ruim 204 duizend banen. Daarna is de groei van het aantal banen elk jaar afgenomen. In 2003 is er voor het eerst sprake van een daling van het aantal banen. De verminderde banengroei was tot 2003 vooral te wijten aan de negatieve ontwikkeling van het aantal banen in de commerciële dienstverlening en de industrie en bouwnijverheid. In de niet-commerciële dienstverlening kwamen er in die periode elk jaar nog steeds

meer banen bij. In 2003 is het verlies aan banen in de landbouw, de industrie en bouwnijverheid en de commerciële sector tezamen voor het eerst groter dan de toename van het aantal banen in de niet-commerciële sector. Het totaal aantal banen in Nederland kwam eind 2003 net onder de 7 miljoen uit.

2. Banen naar economische activiteit en regio

Nederland is ingedeeld in veertig zogenaamde Corop-gebieden.¹⁾ De Corop-gebieden laten onderling aanzienlijke verschillen zien met betrekking tot het aantal banen van werknemers en de verdeling van banen naar economische activiteit. Ook binnen de Corop-gebieden kunnen tussen onderliggende gemeenten grote verschillen in economische activiteiten bestaan. In deze paragraaf wordt ingezoomd op een aantal Corop-gebieden, die opvallen door een relatief hoog aandeel banen in een bepaalde economische activiteit. In tabel 1 is het aandeel banen naar economische activiteit in 2003 voor totaal Nederland en per Corop-gebied opgenomen. In tabel 2 wordt voor een aantal gemeenten die opvallen wat betreft hun aandeel banen in een bepaalde economische activiteit, de verdeling van het aantal banen van werknemers naar economische activiteit gepresenteerd. In tabel 3 is voor deze gemeenten de mutatie van het aantal banen van werknemers in de afgelopen vijf jaar opgenomen.

2.1 Veel tuinbouw in het Westland

Ten opzichte van de landelijke verdeling valt op dat het Corop-gebied Delft en Westland wordt gekenmerkt door een relatief hoog aandeel banen in de landbouw. Het aandeel banen in de landbouw in het Corop-gebied Delft en Westland bedraagt 8 procent, terwijl het aandeel voor totaal Nederland 1 procent bedraagt. Het Corop-gebied Delft en Westland bestaat, naast de gemeente Delft uit een aan-

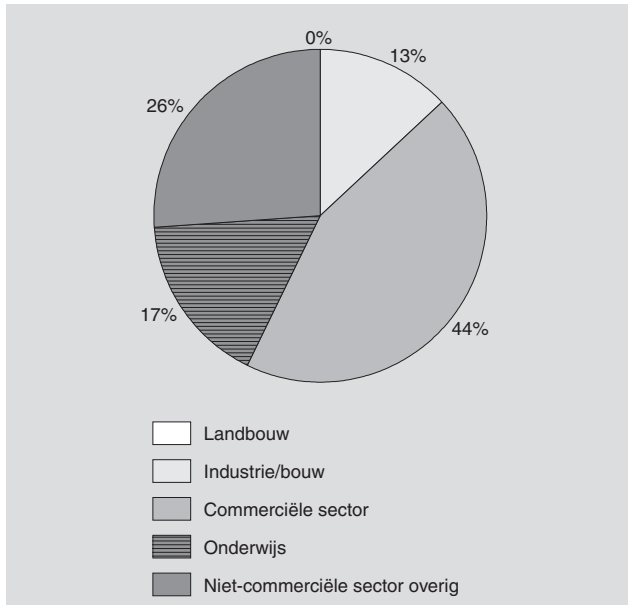
Staat 1
Mutatie banen van werknemers bij bedrijven en instellingen naar economische activiteit, 31 december 1996–31 december 2003

	Mutatie 1995nv ¹⁾ – 1996v ²⁾	Mutatie 1996nv– 1997v	Mutatie 1997nv– 1998v	Mutatie 1998nv– 1999v	Mutatie 1999nv– 2000v	Mutatie 2000nv– 2001v	Mutatie 2001nv– 2002v	Mutatie 2002nv– 2003v	Niveau 2003v
	x 1 000								
Totaal	191,8	198,9	194,5	204,2	194,9	141,2	59,9	-76,2	6 979,4
Bedrijfssector									
Landbouw en visserij	6,3	3,8	3,4	3,2	2,3	1,5	-0,2	-3,5	97,2
Industrie en bouwnijverheid	0,7	26,4	14,5	16,6	15,3	-3,2	-37,4	-53,1	1 306,1
Commerciële dienstverlening	141,6	129,9	126,5	141,1	116,6	52,8	-7,2	-77,8	3 235,0
Niet-commerciële dienstverlening	43,2	38,8	50,2	43,2	60,9	90,0	104,7	58,1	2 341,0

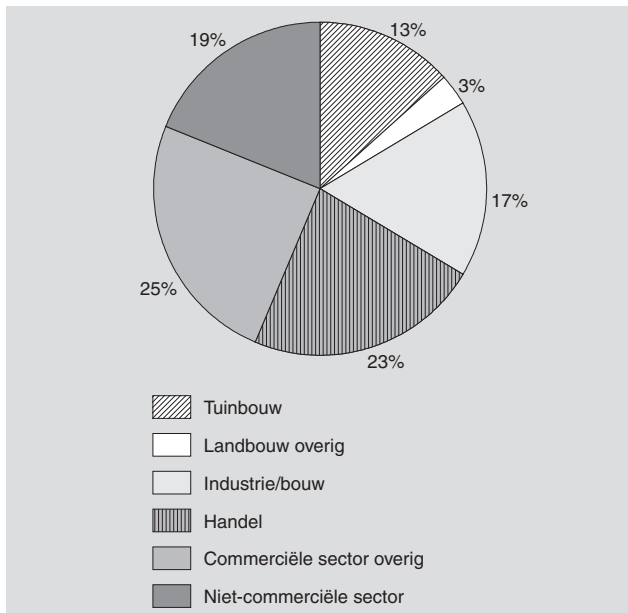
¹⁾ nv: nader voorlopig.

²⁾ v: voorlopig.

1. Aandeel banen naar economische activiteit in de gemeente Delft, 2003

2. Aandeel banen naar economische activiteit in het Westland, 2003

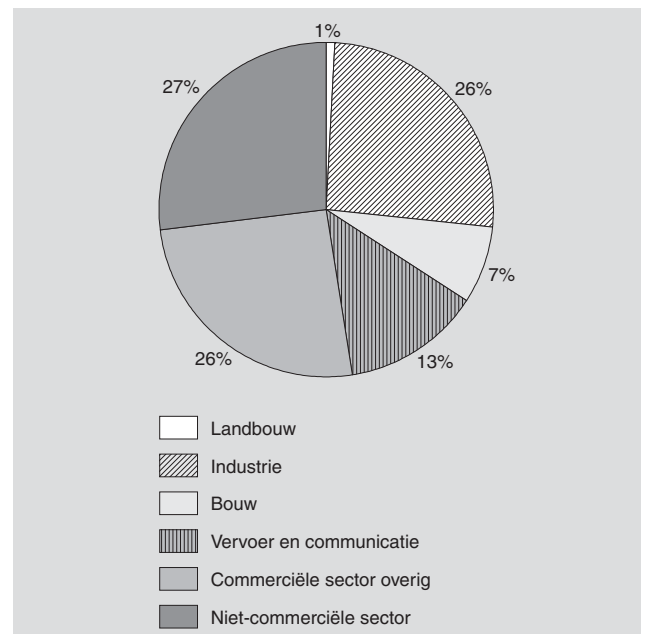
tal kleinere gemeenten die tezamen het Westland vormen.²⁾ In het Westland worden veel banen in de tuinbouw aangetroffen. Het betreft hier 13 procent van het totaal aantal banen van werknemers in deze regio. Dat zijn 6,8 duizend banen. Hierbij moet worden bedacht dat het hier gaat om banen van werknemers. Op veel bedrijven in de landbouw werken ook zelfstandigen en meewerkende gezinsleden. Deze banen zijn hier niet meegeteld. Naast de landbouw is ook het grote aandeel banen in de handel, namelijk 23 procent, opvallend. Dat zijn 11,5 duizend banen. Voor een groot deel zijn dit banen in de groothandel die producten en dieren leveren ten behoeve van de landbouw. In de afgelopen vijf jaar zijn er in het Westland in de handel 1,6 duizend banen bijgekomen. In de gemeente Delft worden nauwelijks banen in de landbouw gevonden. Het aandeel banen in de handel wijkt ook weinig af van het landelijk gemiddelde. Wel is de gemeente Delft bekend om

de technische universiteit. In deze gemeente worden dan ook relatief veel banen in het onderwijs aangetroffen, namelijk 17 procent. Dat zijn 8,3 duizend banen.

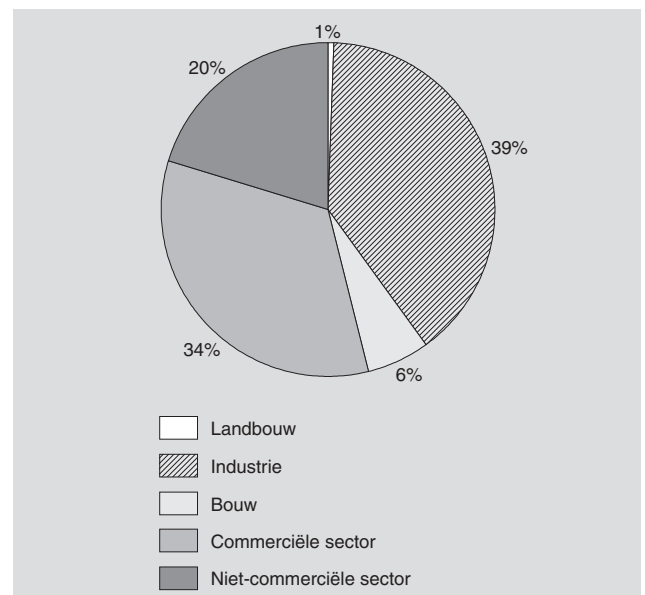
2.2 Industrie in Delfzijl en omgeving

De Corop-gebieden met relatief gezien het hoogste aandeel banen in de industrie zijn Delfzijl en omgeving, het kleinste gebied wat betreft het totaal aantal banen, en het Corop-gebied IJmond. In deze gebieden is de industrie vooral geconcentreerd in de gemeenten Delfzijl en Velsen. In de gemeente Delfzijl wordt 26 procent van de banen gevonden in de industrie en in de gemeente Velsen is dit

3. Aandeel banen naar economische activiteit in de gemeente Delfzijl, 2003

4. Aandeel banen naar economische activiteit in de gemeente Velsen, 2003

zelfs 39 procent. Het aantal banen is respectievelijk 3,0 en 12,0 duizend. In Delfzijl gaat het vooral om banen in industrieën waar chemische producten en metalen worden vervaardigd. In Velsen betreft het veelal banen in industrie die zich bezig houdt met de vervaardiging van ijzer en staal. De gemeente Delfzijl heeft daarnaast de belangrijkste zeehavens van Noord-Nederland. Het aandeel banen in de transport en communicatie is met een aandeel van 13 procent eveneens relatief hoog. Voor een belangrijk deel betreft het hier zeevaart. In de nabijheid van de haven zijn veel bedrijven met industrie gevestigd. Net als de gemeente Delfzijl is ook de gemeente Velsen door haar ligging aan zee gunstig gelegen voor de industrie. Het aandeel banen in de transport en communicatie is in Velsen echter niet zo hoog, namelijk slechts 5 procent van het totaal.

2.3 Handel en industrie in de Zaanstreek

In vergelijking met de rest van Nederland is handel een belangrijke economische activiteit in de Zaanstreek. Het grootste deel van de banen in de Zaanstreek is gesitueerd in de gemeente Zaanstad. Van het totaal aantal banen in deze gemeente wordt 24 procent gevonden in de handel (13,3 duizend banen). Het betreft voornamelijk detailhandel. In Nederland bedraagt het aandeel banen in de handel 17 procent. Zaanstad heeft behalve handel van oudsher ook veel industrie, waarvan een groot deel voedings- en genotmiddelenindustrie. In 2003 bedroeg het aandeel banen in de industrie 16 procent (8,6 duizend banen). De afgelopen vijf jaar is het aantal banen in de industrie afgenomen met 2,1 duizend. In de handel daarentegen is het aantal banen met 1,2 duizend banen toegenomen.

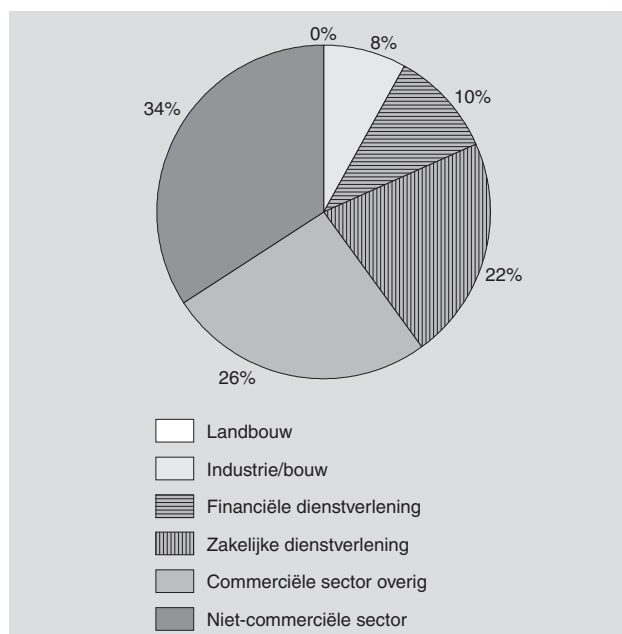
Het aandeel banen in de horeca vormt slechts een klein deel van het totaal aantal banen in Nederland, namelijk 4 procent. De verschillen tussen de Corop-gebieden zijn niet zo groot. Alleen de twee Corop-gebieden in Zeeland, Zeeuwsch-Vlaanderen en Overig Zeeland laten een redelijk hoog aandeel zien van circa 6 procent. Zeeland is vanuit toeristisch oogpunt erg aantrekkelijk waardoor (ondanks het gekozen peilmoment van 31 december) een substantieel aandeel van de werkgelegenheid wordt aangetroffen in de horeca.

2.4 Financiële dienstverlening in Amsterdam

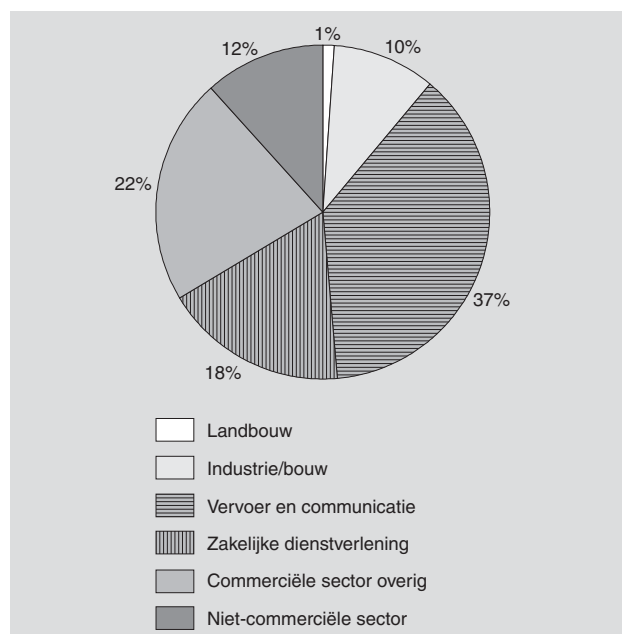
In het Corop-gebied Groot-Amsterdam liggen twee grote gemeenten die zeer verschillen wat betreft economische activiteiten. De grootste gemeente is Amsterdam met 460,9 duizend banen. De gemeente Haarlemmermeer volgt met 121,2 duizend banen. In de gemeente Amsterdam valt het relatief grote aandeel banen in de financiële dienstverlening op. Het aandeel bedraagt 10 procent ten opzichte van 4 procent in totaal Nederland. Het aandeel banen in Amsterdam komt overeen met 47,2 duizend banen. In de afgelopen vijf jaar zijn er 1,6 duizend banen bijgekomen. De gemeente Haarlemmermeer is vooral bekend vanwege de economische activiteiten op en rondom de luchthaven Schiphol. Van alle banen in deze gemeente is dan ook 37 procent te vinden in de bedrijfstak transport en communicatie, waarvan het merendeel banen

in de luchtvaart betreft. In totaal gaat het om 45,2 duizend banen. Ondanks een daling van het aantal banen in 2003 met 1,8 duizend zijn er in de afgelopen vijf jaar per saldo 2,6 duizend banen bijgekomen.

5. Aandeel banen naar economische activiteit in de gemeente Amsterdam, 2003

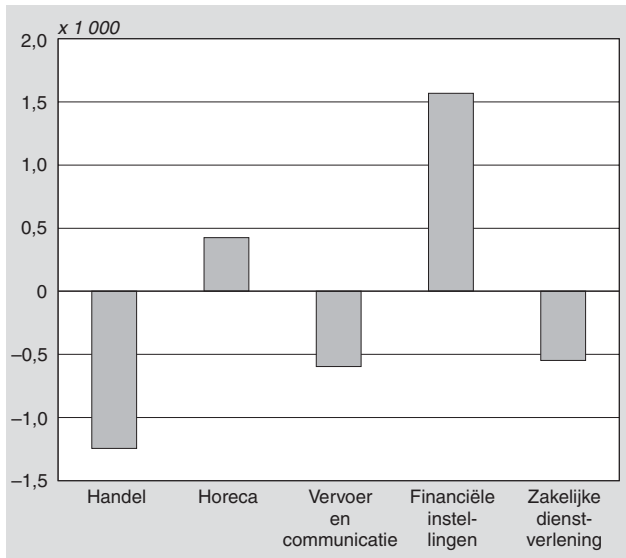
6. Aandeel banen naar economische activiteit in de gemeente Haarlemmermeer, 2003

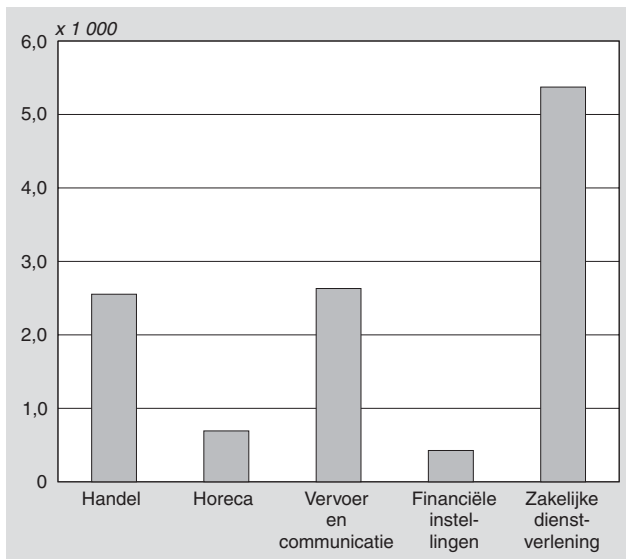
Behalve in de hiervoor genoemde bedrijfstakken, wordt zowel in Amsterdam als in de Haarlemmermeer een aanzienlijk deel van de werkgelegenheid gevonden in de zakelijke dienstverlening, respectievelijk 22 en 18 procent van het totaal aantal banen. In Amsterdam gaat het om 99,7 duizend banen en in de Haarlemmermeer om 21,7 duizend. In de afgelopen vijf jaar zijn er in de Haarlemmermeer 5,4

duizend banen in de zakelijke dienstverlening bijgekomen. Terwijl er in Amsterdam in diezelfde periode in de zakelijke dienstverlening 500 banen zijn verdwenen. In 2003 verdwenen er zelfs 4,8 duizend banen. Ook in de handel is deze tegengestelde ontwikkeling zichtbaar. In de Haarlemmermeer kwamen er 2,6 duizend banen bij, terwijl Amsterdam een afname van 1,2 duizend banen liet zien.

7. Mutatie banen in de commerciële dienstverlening in de gemeente Amsterdam, 1999–2003

8. Mutatie banen in de commerciële dienstverlening in de gemeente Haarlemmermeer 1999–2003

2.5 De havens van Rotterdam

Nederland is een transportland: ruim 6 procent van alle banen wordt in deze bedrijfstak gevonden. Dit zien we behalve in Groot-Amsterdam ook terug in het grote aandeel banen in de bedrijfstak transport en communicatie in Groot-Rijnmond. De havens van Rotterdam zijn wereldwijd bekend en zorgen voor veel werkgelegenheid in de gemeente Rotterdam en omstreken. Van het totaal aantal banen in de gemeente Rotterdam wordt 11 procent gevonden

in deze bedrijfstak. Het betreft hier 37,0 duizend banen. Het totaal aantal banen in de gemeente Rotterdam is 335,9 duizend. In de afgelopen vijf jaar zijn er 1,6 duizend banen in de transport- en communicatiesector verloren gegaan. In 2003 zijn er zelfs 1,1 duizend banen verdwenen.

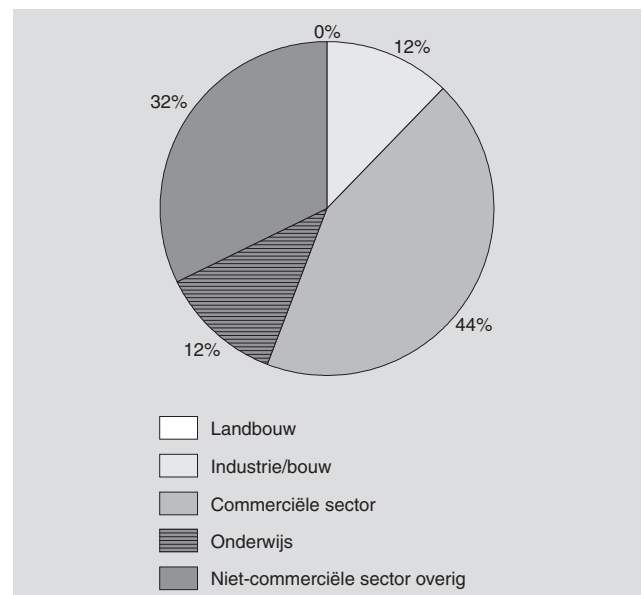
2.6 De vier grote gemeenten

Behalve de gemeenten Amsterdam en Rotterdam behoren de gemeenten Utrecht en Den Haag tot de top vier van gemeenten met het hoogste aantal banen. De gemeente Utrecht telt 209,8 duizend banen en de gemeente Den Haag 252,4 duizend banen. Zij domineren dan ook de verdeling van banen naar economische activiteit van het Corop-gebied (met dezelfde naam) waartoe zij behoren. Ten opzichte van het landelijk gemiddelde worden in de gemeente Utrecht relatief veel banen aangetroffen in de zakelijke dienstverlening, namelijk 22 procent (46,2 duizend banen). In de gemeente Den Haag worden behalve in de zakelijke dienstverlening veel banen aangetroffen in het openbaar bestuur en overheidsdiensten. Van het totaal aantal banen in deze gemeente wordt 20 procent (49,2 duizend banen) in de zakelijke dienstverlening gevonden en 22 procent (56,2 duizend banen) in het openbaar bestuur en overheidsdiensten. In beide gemeenten zijn er vooral in 2003 banen verdwenen in de zakelijke dienstverlening.

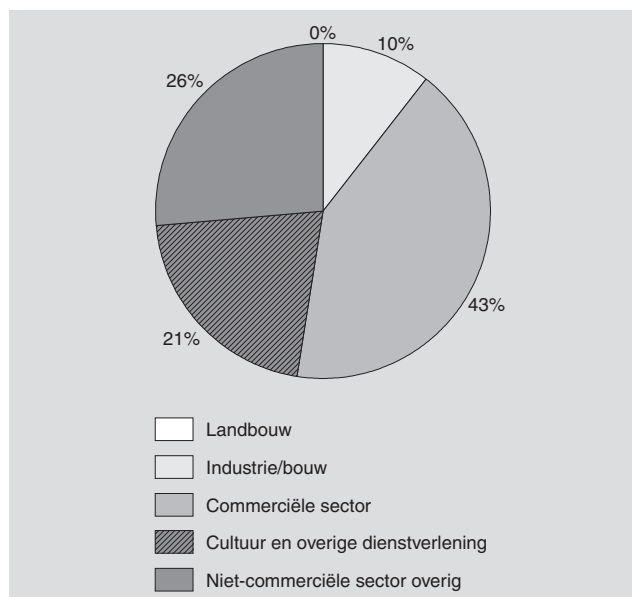
2.7 Groningen: veel banen in het onderwijs

In het Corop-gebied Overig Groningen zorgt de gemeente Groningen voor het merendeel van de werkgelegenheid. De gemeente Groningen is met 12 procent koploper in Nederland wat betreft het aandeel banen in het onderwijs. Dat is bijna twee keer zoveel als het landelijk gemiddelde. Het aantal banen in het onderwijs is 14,0 duizend. In Groningen zijn onder andere een universiteit en een aantal hoge-

9. Aandeel banen naar economische activiteit in de gemeente Groningen, 2003

10. Aandeel banen naar economische activiteit in de gemeente Hilversum, 2003

scholen gevestigd, die een belangrijke bijdrage leveren aan de werkgelegenheid in het onderwijs. Daarnaast zijn er in deze regio ook relatief veel banen in de gezondheids- en welzijnzorg.

2.8 Hilversum

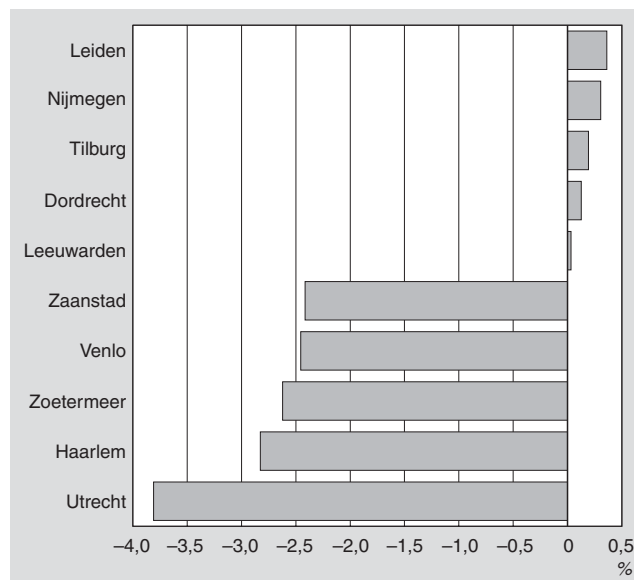
Eén van de Corop-gebieden die wat betreft de economische structuur erg in het oog springt, is het Gooi en Vechtstreek, met een aandeel banen in de bedrijfstak cultuur en overige dienstverlening dat ruim drie keer zo hoog is als het landelijk gemiddelde. Het relatief hoge aandeel banen in deze bedrijfstak komt vooral voor rekening van de gemeente Hilversum. Van het totaal aantal banen in deze gemeente wordt 21% aangetroffen in de bedrijfstak cultuur en overige dienstverlening. Dat zijn 10,4 duizend banen, voor een groot deel bestaande uit banen bij radio en televisie. In de afgelopen vijf jaar zijn er 1,1 duizend banen bijgekomen.

3. Banengroei in de 25 grootste gemeenten

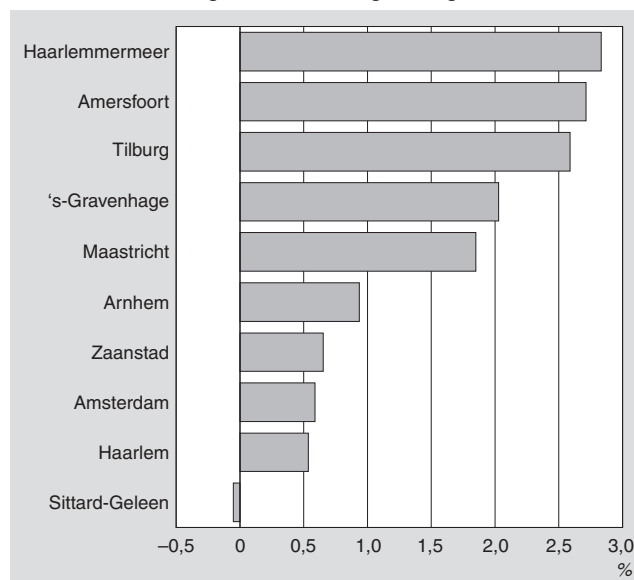
Verschillen in economische activiteiten per regio leiden ook tot verschillen in banengroei. Welke van de 25 gemeenten met het hoogste aantal banen in Nederland, hebben het in 2003 goed gedaan en welke juist niet? In de grafiek wordt de top 5 van gemeenten met de hoogste en laagste groei gepresenteerd.

Van de 25 gemeenten met het grootste aantal banen in Nederland laten alleen Leiden, Nijmegen, Tilburg en Dordrecht een lichte banengroei zien. Leeuwarden komt uit op hetzelfde aantal banen als een jaar eerder. De overige twintig zitten allen in de min, met als grootste verliezers de gemeenten Utrecht, Haarlem, Zoetermeer, Venlo en Zaanstad.

11. Banengroei binnen de 25 grootste gemeenten, 2003

12. Gemiddelde banengroei binnen de 25 grootste gemeenten, 1999–2003

Wanneer we echter kijken naar de gemiddelde banengroei van dezelfde gemeenten in de afgelopen 5 jaar krijgen we een totaal ander beeld. Sittard-Geleen is de enige gemeente met een negatieve gemiddelde groei over de afgelopen 5 jaar. Dit komt vooral door het verdwijnen van banen in de industrie. De gemeente Haarlemmermeer staat aan kop met een gemiddelde groei van 2,8 procent. Op de voet gevolgd door de gemeenten Amersfoort en Tilburg met respectievelijk groeicijfers van 2,7 en 2,6 procent.

Technische toelichting

De hier gepubliceerde gegevens zijn afkomstig uit de Enquête werkgelegenheid en lonen (EWL) van het CBS. Het peilmoment van de EWL is 31 december. Centraal staan werknemers die in dienst zijn van bedrijven en instellingen. Werknemers zijn mensen die arbeid verrichten tegen loon of salaris. Omdat een werknemer bij meerdere

bedrijven kan werken, hebben de uitkomsten betrekking op het totaal aantal banen van werknemers, en niet op het aantal werknemers. In deze aantallen banen tellen alle banen mee, ongeacht hun arbeidsduur. Ook banen van directeuren die tevens grootaandeelhouder zijn, worden meegeteld. De uitkomsten hebben betrekking op alle bedrijfstakken, met uitzondering van de bedrijfstakken personeel in dienst van huishoudens (Sbi 95) en internationale gemeenschapsorganen (Sbi 99) (CBS, 1993).

De EWL is een grootschalige enquête en beoogt alle bedrijven en instellingen met tien of meer werknemers waar te nemen. Uit de overige bedrijven en instellingen wordt een steekproef van gemiddeld 5 procent getrokken. De hier gepresenteerde cijfers over 2003 zijn gebaseerd op de waarneming van ruim 70 duizend bedrijven en instellingen die samen ruim 5,3 miljoen banen tellen ofwel 76 procent van het totaal. Door middel van ophogen en imputeren zijn schattingen bepaald voor de non-respons (ongeveer 600 duizend banen) en het deel dat niet in de steekproef valt (ongeveer 1,1 miljoen banen).

De ontwikkelingen van jaar op jaar worden weergegeven in de vorm van mutatiecijfers. Deze cijfers zijn geschoond voor de effecten van gemeentelijke herindelingen en van veranderingen in de indeling naar economische activiteit. Dit is bewerkstelligd door het zogenoemde volgtijdelijk vergelijkbaar maken.

Uitgangspunt voor het volgtijdelijk vergelijkbaar maken vormen de niveaucijfers van twee opeenvolgende jaren. Voor niveaucijfers zijn de banen ingedeeld naar economische activiteit en regio van het bijbehorende jaar. De indeling naar economische activiteit geeft de werkelijke situatie in het desbetreffende verslagjaar weer, zoals vastgelegd in het ABR. Is er bij een bedrijf sprake van meerdere economische activiteiten dan worden alle banen van dat bedrijf ingedeeld bij de activiteit waar het zwaartepunt ligt. Bedrijven kunnen in de loop van de tijd van economische activiteit veranderen, bijvoorbeeld doordat het zwaartepunt verschuift of door een fusie, overname of afsplitsing. Dit betekent dat verschillen tussen de niveaus van twee opeenvolgende jaren (voor zover gedetailleerd naar economische activiteit) twee oorzaken kunnen hebben: een reële ontwikkeling in de werkgelegenheid in de desbetreffende bedrijfstak en ontwikkelingen die veroorzaakt worden doordat niet alle bedrijven, inclusief voorgangers en opvolgers, beide jaren in dezelfde bedrijfstak zijn ingedeeld. Als een bedrijf eerst door het CBS is ingedeeld in de industrie, en het volgende jaar in de handel, dan draagt dit in de opeenvolgende niveaucijfers bij aan een daling in de industrie en aan een stijging in de handel. Hetzelfde verschijnsel doet zich voor bij uitkomsten naar regionale indelingen zoals gemeenten, Corop-gebieden, provincies en RPA-gebieden. Door gemeentelijke herindelingen zijn uitkomsten van opeenvolgende jaren niet zondermeer vergelijkbaar.

Volgtijdelijk vergelijkbare mutatiecijfers tussen twee opeenvolgende jaren worden nu samengesteld door voor de banen uit het eerste jaar de indeling naar regio en economische activiteit om te zetten naar die van het tweede, daaropvolgende jaar. Pas daarna worden, in combinatie met de niveaucijfers van het tweede jaar, mutaties

bepaald. Voor de regionale indeling beperkt deze actie zich tot gemeenten die als geheel bij een herindeling zijn betrokken. Situaties waarbij slechts een deel van een gemeente is betrokken, blijven buiten beschouwing. Alle grenswijzingen tussen gemeenten vermeldt het CBS in de publicatie Demografische kerncijfers per gemeente (CBS, 2003b).

Meer (gedetailleerde) cijfers beschikbaar op StatLine (www.cbs.nl)

De hier gepubliceerde EWL-uitkomsten vormen slechts een deel van de gegevens die vrij beschikbaar zijn. In StatLine, de elektronische database van het CBS, is het mogelijk om de banen van werknemers uit te splitsen naar andere gemeenten gekruist met economische activiteit. Voor extra informatie die niet in StatLine is opgenomen, kunt u contact opnemen met de betaaltelefoon van het CBS, telefoon 0900-0227.

Begrippen

Algemeen Bedrijfsregister (ABR)

Het register van het CBS dat alle bedrijven en instellingen in Nederland bevat. Van elk bedrijf zijn hierin diverse administratieve gegevens opgenomen, zoals naam, adres en telefoonnummer. Daarnaast staan in dit register enkele voor statistiek relevante kenmerken van bedrijven, zoals economische activiteit (Sbi), grootteklasse, sectorcode-ABR en vestigingsgemeente.

Baan

Een werkkring van een werknemer. Als iemand meer dan één werkkring heeft, telt elke werkkring als een afzonderlijke baan.

Standaard bedrijfsindeling (Sbi)

Voor de indeling naar economische activiteit wordt de Standaard bedrijfsindeling 1993 gebruikt. Dit is een CBS-indeling waarbij de economische activiteit van een bedrijf gekenmerkt wordt door het voortgebrachte product, de in het productieproces gebruikte grondstoffen en hulpdiensten, en de aard van het productieproces. De Standaard bedrijfsindeling heeft een hiërarchische opbouw. Het hoogste niveau is een indeling in vier bedrijfssectoren. Deze bedrijfssectoren zijn onderverdeeld in zestien bedrijfstakken, die op hun beurt weer gesplitst zijn in bedrijfsklassen en bedrijfsgroepen. De onderscheiden groepen zijn genummerd met Sbi-codes.

Werknemers

Mensen die arbeid verrichten op basis van loon of salaris.

Literatuur

CBS, 1993, Standaard Bedrijfs Indeling 1993, Index per bedrijfs(sub)klasse.

CBS, 2001, Banen, lonen en arbeidsduur van werknemers, 1999–2000. In: Sociaal-economische maandstatistiek december 2001, blz. 30–43.

CBS, 2002, Vertraagde banengroei in 2001 in alle provincies. In: Sociaal-economische maandstatistiek november 2002, blz. 9–17.

CBS, 2003a, Afname banen in 2002 in Groot-Amsterdam. In: Sociaal-economische maandstatistiek december 2003, blz. 29–37.

CBS, 2003b, Grenswijzigingen tussen resp. opheffing, samenvoeging en nieuwvorming van gemeenten, 1 januari 2003. In: Demografische kerncijfers per gemeente 2003, blz. 7.

Noten in de tekst

- 1) Op Statline (www.cbs.nl) onder Nederland regionaal is te vinden welke gemeenten tezamen een Corop-gebied vormen.
- 2) Het Westland bestaat uit de gemeenten Naaldwijk, Monster, 's-Gravenzande, Wateringen, Maasland, De Lier en Schipluiden.

Tabel 1

Aandeel banen van werknemers bij bedrijven en instellingen naar economische activiteit in % van het totaal aantal banen van werknemers per Corop-gebied, 31 december 2003*

	Land- bouw en visserij	Industrie en bouwrijverheid		Commerciële dienstverlening						Niet-commerciële dienstverlening					Totaal	Totaal	
		Totaal	w.o. Indus- trie	Totaal	Handel	Horeca	Vervoer en commu- nicatie	Finan- ciële instel- lingen	Zake- lijke dienst- ver- lening	Totaal	Open- baar bestuur	Onder- wijs	Ge- zond- heids- en wel- zijns- zorg	Cultuur en overige dienst- ver- lening			
	%															<i>x 1 000</i>	
Totaal	1,4	18,7	12,7	46,4	17,0	3,7	6,3	3,7	15,7	33,5	7,5	6,7	15,3	4,0	100	6 979,4	
Corop-gebieden																	
01 Oost-Groningen	0,9	27,2	21,2	36,4	16,8	2,7	5,6	1,8	9,6	35,5	7,4	6,6	18,4	3,1	100	46,0	
02 Delfzijl en omgeving	1,2	31,1	24,7	36,6	12,6	2,1	10,6	2,4	8,9	31,1	6,8	6,1	16,1	2,0	100	16,7	
03 Overig Groningen	0,8	17,5	11,2	40,4	13,8	3,1	5,6	2,5	15,5	41,3	7,5	11,1	19,1	3,5	100	165,0	
04 Noord-Friesland	2,3	19,4	12,5	38,2	13,7	3,8	4,8	5,4	10,6	40,1	9,4	8,6	17,7	4,4	100	123,9	
05 Zuidwest-Friesland	1,7	25,7	17,9	42,0	18,4	4,6	4,9	3,1	11,0	30,7	4,6	5,8	15,9	4,3	100	34,6	
06 Zuidoost-Friesland	1,6	24,4	17,9	39,4	18,2	3,4	4,6	2,3	10,9	34,5	4,6	6,2	19,8	3,8	100	73,8	
07 Noord-Drenthe	1,0	16,4	9,2	36,0	16,1	3,7	3,2	2,7	10,2	46,6	10,4	4,6	27,0	4,6	100	69,9	
08 Zuidoost-Drenthe	2,4	28,5	20,2	43,5	16,8	4,4	4,3	1,7	16,2	25,7	5,1	7,0	10,1	3,5	100	55,4	
09 Zuidwest-Drenthe	1,3	23,0	16,2	43,0	18,0	3,4	4,5	4,1	12,9	32,7	8,5	6,0	14,6	3,5	100	48,0	
10 Noord-Overijssel	1,0	22,1	14,6	42,3	15,0	3,5	6,0	2,6	15,1	34,6	6,5	7,9	17,3	2,9	100	154,6	
11 Zuidwest-Overijssel	1,9	24,6	18,4	40,7	16,5	3,0	4,3	1,6	15,3	32,7	4,8	6,0	18,7	3,2	100	59,2	
12 Twente	0,8	26,7	18,8	40,3	16,9	3,5	5,2	2,2	12,6	32,2	5,4	7,7	15,6	3,4	100	244,9	
13 Veluwe	1,2	18,5	12,4	43,2	17,7	3,8	4,3	3,5	13,8	37,1	10,0	7,3	16,0	3,8	100	268,4	
14 Achterhoek	1,4	28,8	21,8	39,2	17,4	3,6	4,7	1,9	11,4	30,7	4,7	5,6	17,0	3,3	100	145,5	
15 Arnhem/Nijmegen	0,8	17,8	12,0	42,2	15,5	3,3	4,8	3,1	15,6	39,1	7,6	8,0	19,3	4,3	100	300,5	
16 Zuidwest-Gelderland	3,9	24,4	16,3	48,4	22,5	3,1	7,4	2,3	13,0	23,3	4,1	5,8	10,7	2,7	100	80,4	
17 Utrecht	0,6	13,8	8,0	51,7	16,8	3,2	5,8	5,3	20,6	33,9	7,6	7,2	14,6	4,5	100	588,1	
18 Kop van Noord-Holland	4,9	17,8	9,8	40,0	18,3	4,3	4,7	2,4	10,3	37,3	14,0	5,5	14,4	3,4	100	125,1	
19 Alkmaar en omgeving	1,6	15,7	9,8	43,9	19,8	4,3	4,7	3,5	11,6	38,8	8,0	8,4	18,6	3,8	100	87,9	
20 IJmond	0,8	29,6	22,3	39,7	18,7	3,8	4,7	1,8	10,8	29,8	4,3	6,4	15,6	3,5	100	66,5	
21 Agglomeratie Haarlem	0,3	13,0	8,6	42,2	16,1	5,1	4,8	2,2	14,1	44,5	11,4	6,3	21,3	5,5	100	85,7	
22 Zaanstreek	0,6	25,0	16,2	47,8	23,3	2,4	4,9	1,9	15,3	26,6	4,4	6,2	12,8	3,2	100	58,5	
23 Groot-Amsterdam	0,6	9,3	5,8	61,1	15,6	4,9	11,6	7,8	21,1	29,0	6,3	5,7	12,2	4,7	100	714,2	
24 Het Gooi en Vechtstreek	0,6	13,2	9,5	46,8	20,2	3,2	3,1	2,7	17,7	39,4	5,0	5,1	16,5	12,7	100	105,6	
25 Agglomeratie Leiden en	1,8	16,3	10,9	43,1	20,2	4,4	3,6	2,2	12,7	38,8	6,4	9,2	19,6	3,7	100	155,8	
26 Agglomeratie 's-Gravenh	1,0	8,2	4,1	46,6	12,3	3,3	7,0	4,3	19,8	44,1	19,5	5,5	13,1	6,0	100	380,6	
27 Delft en Westland	8,3	15,1	8,9	46,0	18,2	2,4	4,4	2,1	18,9	30,6	5,1	10,3	11,8	3,4	100	100,6	
28 Oost-Zuid-Holland	3,3	19,3	11,1	47,5	21,8	2,8	4,9	2,6	15,4	29,9	4,8	7,9	14,0	3,3	100	125,5	
29 Groot-Rijnmond	1,0	15,6	9,6	52,1	16,9	3,4	9,6	4,4	17,8	31,2	6,4	6,4	14,9	3,5	100	580,6	
30 Zuidoost-Zuid-Holland	0,8	26,8	15,8	44,1	20,4	2,3	6,2	1,8	13,3	28,4	5,6	5,1	14,8	2,9	100	160,5	
31 Zeeuwsch-Vlaanderen	1,5	25,7	19,4	43,6	18,8	5,6	6,6	3,1	9,4	29,2	4,9	4,7	16,2	3,4	100	41,2	
32 Overig Zeeland	2,2	20,9	13,8	40,5	16,0	6,1	5,2	2,0	11,2	36,4	7,9	6,6	17,7	4,1	100	97,9	
33 West-Noord-Brabant	1,6	24,4	18,0	42,9	18,6	3,2	6,0	2,6	12,5	31,1	7,2	5,6	15,1	3,2	100	259,8	
34 Midden-Noord-Brabant	1,1	21,8	15,5	45,5	19,9	3,2	5,3	3,7	13,4	31,6	6,0	7,0	14,4	4,3	100	186,7	
35 Noordoost-Noord-Brabant	1,6	25,2	17,3	44,4	18,4	3,7	5,6	2,9	13,7	28,8	6,4	5,6	13,6	3,3	100	275,0	
36 Zuidooost-Noord-Brabant	1,1	26,8	21,0	44,5	15,9	3,7	5,2	3,0	16,7	27,6	5,1	6,3	13,2	3,0	100	327,8	
37 Noord-Limburg	5,2	25,1	20,7	40,9	15,5	5,0	7,8	1,9	10,7	28,8	5,1	5,6	15,2	2,9	100	118,3	
38 Midden-Limburg	2,0	28,3	20,5	38,2	16,4	3,8	5,0	2,2	10,9	31,5	6,5	5,3	15,6	4,0	100	90,5	
39 Zuid-Limburg	0,4	21,3	16,5	42,2	15,4	4,6	5,7	3,2	13,4	36,0	7,4	7,3	18,0	3,2	100	247,9	
40 Flevoland	2,5	16,2	11,1	49,1	21,5	3,3	5,0	2,3	17,0	32,1	8,1	7,4	13,0	3,6	100	112,1	

Tabel 2

Aandeel banen van werknemers bij bedrijven en instellingen naar economische activiteit in % van het totaal aantal banen van werknemers voor een aantal gemeenten, 31 december 2003*

	Land- bouw en visserij	Industrie en bouwrijverheid		Commerciële dienstverlening						Niet-commerciële dienstverlening					Totaal	Totaal	
		Totaal	w.o. Indus- trie	Totaal	Handel	Horeca	Vervoer en commu- nicatie	Finan- ciële instel- lingen	Zake- lijke dienst- ver- lening	Totaal	Open- baar bestuur	Onder- wijs	Ge- zond- heids- en wel- zijns- zorg	Cultuur en overige dienst- ver- lening			
	%															<i>x 1 000</i>	
Gemeenten																	
Gemeente Delft	0,1	12,8	9,4	44,4	13,6	3,1	2,9	1,4	23,3	42,7	6,3	16,6	15,9	4,0	100	49,8	
Regio Westland	16,3	17,3	8,3	47,7	22,7	1,8	6,0	2,7	14,5	18,8	4,0	4,2	7,7	2,9	100	50,8	
Gemeente Delfzijl	0,8	33,3	25,9	39,0	10,9	1,5	13,4	2,6	10,5	26,9	6,8	4,1	14,1	2,0	100	11,4	
Gemeente Velsen	0,7	45,4	39,3	33,6	14,9	2,6	4,6	1,2	10,2	20,4	4,8	5,3	7,6	2,7	100	30,6	
Gemeente Zaanstad	0,5	24,3	15,6	48,1	24,1	2,3	4,9	1,9	15,0	27,0	x	x	13,0	3,2	100	55,0	
Gemeente Amsterdam	0,1	8,1	5,1	57,6	13,5	5,6	6,7	10,2	21,6	34,2	7,5	7,1	14,0	5,7	100	460,9	
Gemeente Haarlemmermeer	1,2	10,0	6,4	77,1	15,6	4,8	37,3	1,5	17,9	11,7	3,4	2,1	3,9	2,4	100	121,2	
Gemeente Rotterdam	0,1	14,2	9,2	51,2	12,5	3,4	11,0	5,7	18,6	34,5	7,4	7,6	15,6	3,8	100	335,9	
Gemeente Utrecht	0,2	9,9	5,3	51,4	11,1	3,2	7,8	7,2	22,0	38,5	9,5	9,2	15,1	4,7	100	209,8	
Gemeente 's-Gravenhage	0,9	6,5	3,5	45,3	9,7	3,6	7,8	4,8	19,5	47,4	22,3	5,4	13,2	6,5	100	252,4	
Gemeente Groningen	0,0	12,2	6,7	43,4	12,8	3,2	5,6	2,8	19,1	44,3	x	12,2	20,0	x	100	114,3	
Gemeente Hilversum	0,1	10,3	7,8	42,0	16,9	2,4	3,3	2,1	17,3	47,6	6,3	4,8	15,4	21,1	100	49,3	

Tabel 3
Mutatie banen van werknemers bij bedrijven en instellingen naar economische activiteit voor een aantal gemeenten, 31 december 1999–31 december 2003

	Land- bouw en visserij	Industrie en bouw nijverheid		Commerciële dienstverlening						Niet-commerciële dienstverlening					Totaal
		Totaal	w.o. Indus- trie	Totaal	Handel	Horeca	Vervoer en com- muni- catie	Finan- ciële instel- lingen	Zake- lijke dienst- verlening	Totaal	Open- baar bestuur	Onder- wijs	Ge- zond- heids- en wel- zijns- zorg	Cultuur en overige dienst- verlening	
<i>x 1 000</i>															
Gemeente Delft															
Mutatie banen 1999–2003	0,1	-0,8	-0,9	1,4	0,0	0,1	0,0	0,0	1,2	2,2	0,5	0,5	1,0	0,3	2,9
w.o. mutatie banen 2003	-0,1	-0,4	-0,3	-1,1	-0,2	0,0	-0,4	0,1	-0,5	0,3	0,2	0,0	0,0	0,1	-1,3
Westland															
Mutatie banen 1999–2003	-0,7	0,1	-0,2	2,6	1,6	0,2	0,2	0,1	0,5	1,4	0,2	0,3	0,6	0,3	3,4
w.o. mutatie banen 2003	-0,5	-0,3	-0,1	0,2	-0,1	0,0	0,2	0,0	0,1	0,4	0,0	0,1	0,2	0,1	-0,3
Gemeente Delfzijl															
Mutatie banen 1999–2003	0,0	-0,2	-0,2	-0,4	-0,1	-0,1	-0,3	0,1	-0,1	0,4	0,1	0,0	0,2	0,1	-0,2
w.o. mutatie banen 2003	0,0	-0,1	-0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	-0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0
Gemeente Velsen															
Mutatie banen 1999–2003	0,0	-1,5	x	-0,2	0,3	-0,1	0,0	0,0	-0,4	0,7	0,0	0,4	0,4	0,0	-1,0
w.o. mutatie banen 2003	0,0	-0,2	-0,1	-0,5	-0,4	0,0	0,0	0,0	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,7
Gemeente Zaanstad															
Mutatie banen 1999–2003	0,1	-1,8	-2,1	0,4	1,2	0,1	0,2	-0,3	-0,8	3,1	x	x	1,6	0,3	1,8
w.o. mutatie banen 2003	0,0	-0,6	-0,4	-0,9	-0,6	0,0	0,0	0,0	-0,2	0,1	x	x	0,1	-0,1	-1,4
Gemeente Amsterdam															
Mutatie banen 1999–2003	0,0	-4,6	-3,5	-0,4	-1,2	0,4	-0,6	1,6	-0,5	18,3	2,2	4,1	8,2	3,7	13,3
w.o. mutatie banen 2003	0,0	-1,7	-1,1	-10,4	-2,2	-1,5	-1,1	-0,8	-4,8	1,7	-0,4	0,4	1,9	-0,2	-10,4
Gemeente Haarlemmermeer															
Mutatie banen 1999–2003	-0,4	1,1	0,4	11,7	2,6	0,7	2,6	0,4	5,4	3,4	0,7	0,6	1,5	0,7	15,8
w.o. mutatie banen 2003	0,0	-0,4	-0,4	-1,8	-0,2	-0,1	-1,8	0,1	0,2	0,7	0,1	0,2	0,3	0,1	-1,5
Gemeente Rotterdam															
Mutatie banen 1999–2003	-0,2	-3,6	-2,7	2,6	-0,6	-1,0	-1,6	1,9	3,9	18,1	3,1	3,4	9,1	2,4	16,8
w.o. mutatie banen 2003	-0,2	-1,8	-1,1	-5,0	-1,1	-0,7	-1,1	0,2	-2,3	1,0	-0,1	0,1	1,1	-0,1	-6,1
Gemeente Utrecht															
Mutatie banen 1999–2003	-0,1	2,1	0,9	-3,2	0,2	0,2	1,0	-2,3	-2,3	11,6	4,2	2,6	3,2	1,6	10,3
w.o. mutatie banen 2003	-0,1	-0,4	0,0	-8,7	-0,4	-0,1	-0,5	-3,4	-4,4	0,8	0,3	0,4	0,0	0,1	-8,3
Gemeente 's-Gravenhage															
Mutatie banen 1999–2003	0,3	0,2	1,0	11,5	1,7	0,2	4,8	0,6	4,2	12,1	6,5	2,2	3,4	-0,1	24,1
w.o. mutatie banen 2003	-0,4	0,1	0,5	-1,5	0,3	-0,3	0,3	0,2	-2,0	0,7	0,1	0,2	0,2	0,2	-1,1
Gemeente Groningen															
Mutatie banen 1999–2003	-0,2	-0,4	-0,5	2,9	1,4	0,4	0,5	-0,1	0,6	7,5	x	1,7	4,0	x	9,9
w.o. mutatie banen 2003	0,0	-0,4	-0,2	-1,1	-0,1	-0,4	-0,3	-0,1	-0,4	1,2	x	0,3	0,7	x	-0,2
Gemeente Hilversum															
Mutatie banen 1999–2003	0,0	-0,8	-0,7	1,3	0,9	0,1	-0,2	0,1	0,4	3,1	0,2	0,5	1,3	1,1	3,5
w.o. mutatie banen 2003	0,0	-0,2	-0,2	-0,7	-0,2	0,0	-0,1	0,0	-0,4	0,4	0,0	0,3	0,2	-0,1	-0,5